Cana asobnaha numaru 20 hr. Przesyłka opłacona ryczałtem.

Nr. 20. Wilnia, Aŭtorak 6 Sakawika 1928 h. Hod IV (XII).

BIEŁARUSKAJA KRYNICA

PALITYČNAJA, HRAMĄDZKAJA i LITERATURNAJA HAZETA.

Adres Redakcyi i Administracyi: WILNIA, LUDWISARSKAJA 1-19. (Wilno, Ludwisarska 1-19) Redakcyja adčyniena ad 9 hadz ran. da 6 hadz. wieč.

„Biel. KRYNICA“ kaštuje na hod — 10 zał., na paŭhoda — 5 zał., na 3 miesiacy — 3 zał., na 1 miesiac — 1 zał. HAZETA WYCHODZIĆ RAZ U TYDZIEŃ.

Cana abwiestak: na 1-šaj staroncy 30 hr., 2 i 3 — 25 hr., na 4-aj — 20 hroš. — za radok drobnaha druku ŭ wadnej paloscy

Pa wybarach u Sojm.

Wybary minułaj niadzieli pryniaśli šmat kamu roznych niespadziawanak. Endeki akazalisia pabitymi. Piłsudčyki zdabyli 130 mandataŭ. Ab biełaruskim pradstaŭnictwie ŭ Sojm ahułam treba skazać, što budzie jano pa liku mienš-bolš takim samym jakim było ŭ prošłym Sojmie. Roznica pieradusim budzie taja, što na miesca sudžanych ciapier pasłoŭ uwajšli pierawažna inšyja, nowyja adzinki ŭžo nia tolki pad ahulnym Blokam Nacyjanalnych Mienšaściaŭ, ale i roznymi nowymi hrupami. Hety padzieł na niekalki hrupaŭ biazumoŭna byŭ škodny dla wynikaŭ wybaraŭ. Adnak treba dumać, što kali Biełarusy na ciapierašnich wybarach u Sojm nie pierawysili likam pradstaŭnictwa ŭ Sojmie z 1922 h., to stałasia heta nia stolki dziela razłomu adzinaha frontu, kolki z pryčynaŭ ad Biełarusaŭ niezaležnych.

Chto z nas nia wiedaje ab tym kolki instruktaraŭ wosiemnastki sieła za kraty ŭ časie swajej wybarnaj akcyi? Adsutnaść našych pracaŭnikoŭ na miascoch dy paraližawańnie pracy wybarnaj tych niamnohich astaŭšychsia na woli, dało ŭ niekatarych našych akruhach pieramohu polskim partyjam.

Pawažnaj pryčynaj utraty niekalkich mandataŭ, było skasawańnie najmacniejšaha dla wosiemnastki špisku z lidzkaha wokruhu. Uniewažnieńnie 70 tysiač hałasoŭ u lidzkim wybarnym wokruhu pakazwaje, što choć Biespartyjny Blok supracoŭnictwa z uradam i ŭziaŭ adtul 4 mandaty, to adnak maralnaja pieramoha na staranie Biełarusaŭ, jakija demanstracyjna hałasujučy na skasawanyja numary pakazali swaju palityčnuju śpiełaść, niedawier da špisku Nr. 1 i špisku Janki Stankiewiča, jaki prajšoŭ u Sojm dziakujučy tolki skasawańniu špisku wosiemnastki i hrupy b. hramadoŭcaŭ.

Nia hledziačy na roznyja pieraškody wypływajučyja z złoj woli worahaŭ našych, u Świancianskim wokruhu Blok Mienšaściaŭ prawioŭ troch pasłoŭ u Sojm, heta znača bolš čymsia pry wybarach 1922 h. Takim čynam ŭ Świancianskim wokruhu my pieramahli ŭsie inšyja istnujučyja tam špiski.

Wyniki wybaraŭ u Sojm u paasobnych wokruhach.

Świanciany (64 wokruh, 6 mandataŭ). Mieła prawa hałasawańnia 224,861 č., hałasawała 139,089. **Pryznana niaważnymi 13,860 hałasoŭ.** № 1 atrymaŭ 37,589 hałasoŭ wybrany M. Račkiewič i St. Brokowski; № 2 PPS atrymaŭ 20,112 hałasoŭ, wybrany St. Płaŭski. **№ 18 (Blok Nacyjanalnych Mienšaściaŭ) 55,569 hałasoŭ. Wybrany: Pawał Karuza, Albin Stepowič i Kanstanty Juchniewič.** Špiski rasiejski (№ 20) i endecki (№ 24) nie atrymali ani adnaho mandatu.

Nawahradak (61 wokruh, 6 mandataŭ). Špisak № 39 atrymaŭ 3 mandaty. Wybrany Biełarusy: S. Stahanowič, K. Sawoń i D-r Ihnat Dwarčanin.

Lida (62 wokruh, 7 mandataŭ). Wybarščykaŭ 319,893, hałasawała 212,745 duš. **Pryznana niaważnymi 70,006 hałasoŭ.** № 1 zdabyŭ 4 mandaty (Akulič, Kaminski, Ščerba i Lojka), № 25 (endeki) 1 mandat (Harniewič) i № 41—2 mandaty (Biełarusy: Stankiewič Janka i Šakun).

Jak wiedama naš Nr. 18 byŭ Lidzkaj Wybarnaj Kamisijaj skasawany, adnak Biełarusy hałasawali demanstracyjna na swoj numar, praŭdapadobna dziela hetaha ŭniaważniena 70 tysiač hałasoŭ.

Pinsk (60 wokruh, 5 mandataŭ) № 1 (Be-Be) 2 mandaty, № 39 — 1 mandat, № 8 — 1 mand. i № 18 — 1 mandat.

Wilnia (63 wokruh, 5 mandataŭ). Wybarščykaŭ 108,443, hałasawała 72,309, pryznana niaważnymi 154 hałasy. № 1 atrymaŭ 41,320 hał. - 2 mand.: (M. Kościałkoŭski i St. Mackiewič). № 3 („Wyzwaleńnie“) 1 mandat (A. Karnickaja). № 18 hałasoŭ 17,117—1 mandat (Dr. Jakub Wyhodzki). № 24 —20,033 hałasoŭ, 1 mandat. (Zwieżynski).

Biełastok № 1 i 25 pa 2 mandaty, № 18 i 39 pa adnamu mandatu.

Horadnia (6 wokruh) 4 mandaty № 1—3 mandaty, № 25 - 1 mandat.

Kowel (56 wokruh, 5 mandataŭ) № 1 5 mandataŭ. **U hetym wokruhu, tak-ža jak Lidzie, Nr. 18 skasawany. Widać dziela taho Be-Be zabraŭ usie mandaty.**

Łuck (57 wokruh) 6 mandataŭ № 1—2 mand., № 8—2 mand., № 18 —1 m., № 22—1 m.

Lwoŭ (50 wokr.) 4 mandaty. № 1 —1 m., № 17—2 m., № 24 - 1 m.

Waršawa (1-y wokr., 14 mand.): № 1—6 mand., № 24—4 m, № 13 (kamunisty) 2 mandaty i № 18 — 1 mandat.

Łodź (wokruh 13, 7 mandataŭ). № 2 (PPS) 3 mandaty, № 37 (Rabotnickaje Abjadnańnie) 2 mand. № 1 i 18 pa adnamu mandatu.

Toruń (31 wokruh, 5 mandataŭ). № 2—1 m., № 18—1 m., № 24—1 m., № 25 - 1 mandat.

Pietrakoŭ (18 wokr., 5 mand.). № 1—1 m., № 2—2 m., № 10—1 m., № 18—1 mandat.

Bieraście (59 wokr., 5 mandataŭ). № 1—2 m., № 19—(siel.-rob.) 3 m.

Kremieniec (58 wokr., 5 mand.). № 1—3 m., № 8—1 m., № 22—1 m.

Paznań (35 wokruh, 4 mand.). № 7 (NPR)—1 m., № 21 („Blok Pracy“)—1 mandat, № 24—1 mandat i № 25—1 mandat.

Łomža (7 wokruh, 4 mandaty). № 1—1 m., № 3—2 m., № 24 - 1 m.

Bydgošč (32 wokr., 6 mandataŭ). № 2—2 mand., № 7 (NPR)—1 m., № 18—2 m, № 24 - 1 mandat.

Kališ (16 wokruh, 7 mandataŭ). № 1—1 m., № 2—1 m., № 3—3 m., № 10 („Str. Chłopskie“) — 1 mandat, № 25 (Blok Piasta i Ch. D.)—1 mand.

Krakaŭ (42 wokr., 8 mandataŭ). № 1—2 m., № 2—4 m., № 10—1 m.

Tarnoŭ (45 wokr., 7 mandataŭ). № 1—2 m., № 2 -1 m., № 25 - 3 m., № 30 - 1 m.

Grudziondz (30 wokr., 4 mand.). № 7—1 m., № 18—1 m., № 24 - 1 m., № 25—1 m.

Karaleŭskaja Huta (38 wokruh, 5 mand.). № 1—2 m., № 18—2 m., № 38 (Polsk. Chr. Dem.) — 1 mand.

Ciešyn (40 wokr., 7 mandataŭ). № 1—3 m., № 2—1 m., № 18—2 m., № 38—1 m.

Katowicy (39 wokr., 5 mandataŭ). № 1—2 m., № 18—2 m., № 37—1 m.

Bendzin (21 wokr., 6 mandataŭ). № 1—2 m., № 2—1 m., № 13 (kamunisty)—3 mandaty.

Krasnostaŭ (52 wokr., 5 mand.). № 1—1 m., № 10—3 m., № 2—1 m.

Gniezno (33 wokr., 5 mandataŭ). № 7—1 m., № 18—1 m., № 24—1 m., № 25—2 mand.

Šamotuły (36 wokr., 5 mand.). № 18—1 m., № 21 („Blok Pracy“)— 2 mand.

Pieramoha ŭradawaha bloku (Ňr. 1) nia hledziačy na wialiki lik mandataŭ, staić pad znakam zapytańnia. Stwaryć u Sojmie bolšaść, jakaja stała padtrymliwała-b palityku marš. Piłsudskaha — chto wiedaje ci ŭdasca.

Na ciapierašnich wybarach u Sojm pieramahła ahułam lawica. Woś čamu nia hledziačy na prysutnaść u Sojmie roznych Sapiehaŭ i Radziwiłaŭ, možna ad nowaha Sojmu spadziawacca bolš pawažnaj pracy pieradusim nad prawiadzieńniem radykalnaj ziamielnaj reformy.

Na wybary ŭ Senat!

U niadzielu 11 sakawika adbuducca wybary ŭ Senat. U Lidzkim wybarnym wokruhu naš senacki špisak nie skasawany. A dziela hetaha kožny žychar uspomnienaha wokruhu jaki maje 30 hadoŭ, taksama jak i inšych akruhach, pawinien parupicca dastać sabie wosiemnaccaty numar i hałasawać im u swaim wybarnym abwodzie.

Braty Biełarusy! Nie zabudźciesia wypaŭnić hetaha swajho hramadzkaha abawiazku! Znajcie što chto admaŭlajecca ad hałasawańnia abo hałasuje na čužyja špiski, robić sam sabie, ułasnymi rukami, wialikuju škodu. Hlańcie na roznych našych palityčnych praciŭnikaŭ panujučaj nacyi! Jany prywoziać na wybary swaich chworych abo zusim starych baćkoŭ, jeduć za sotni wiorstaŭ u swoj abwod, dzie jany zapisany, kab nie zmarnawać ani adnaho hołasu, bo moža zdarycca, što adzin hołas wyrašaje być ci nia być abaroncu ŭ zakonadaŭčaj ustanowie polskaj Respubliki.

Dyk usie, chto maje 30 hadoŭ, u niadzielu na wybary chaj stanowicca z Nr. 18 u rukach.

Z hazetaŭ.

Swoj swajho nie paznaŭ.

Orhan polonofiła p. Umiastoŭskaha „Biełaruski Dzień“ № 8 daje atestacyju Janku Stankiewiču takimi sławami:

„U № 1 hazety J. Stankiewiča „Našaja Baćkaŭščyna“, źmieščany niedarečny artykuł prociŭ „Biełaruskaha Dnia“.

Nia ličym patrebnym palemizawać z doktaram Jankaj Stankiewičam siahońnia, pahaworymo praz miesiac. Pabačymo tady i moža zrazumiejem, što takoje demonstracyja za № 1 i što takoje ihra ŭ „kraplenyja“ karty, pabačym tady, — ci lepiej woraha bić prosta ŭ łob, — ci bić woraha tak, jak heta robić pan doktar z-za wuhła, ci lepiej adkrytaja, ščyraja pazycyja, — ci tyja „akopy“ — ŭ jakija schawaŭsia pan Stankiewič i jakija nazywajucca niejkaju „prawicaju“ Hramady. Škoda was, panie Stankiewič, — bo kali wy ličycie, što my „pracujem pa zahadu načalstwa“, — *to jak-ža pazwolicie kwalifikawać wašu rabotu?* (kurs. naš). Na hetym naš adkaz wam kančajem“.

Adzin pa zahadu načalstwa „bje woraha prosta ŭ łob“ druhi „z-za wuhła“ (niama wiedama ŭ jakoje miesca). Adnak zamiesta bić woraha pahryźlisia sami z saboj za kinienuju z panskaha stała kość.

Janka i „Siła Pracy“.

Žalicca Janka Stankiewič u № 7 „Narodu“, što „Siła Pracy“ nia pryznaje Jankawaha samazwanstwa i falšawańnia hramadoŭskaj firmy.

...„niewialičkaja hrupa maładych niedaznanych ludziej, parwaŭšy iz swaimi starymi pawadyrami, katoryja na hety čas u bolšaści apynulisia ŭ turmie, kinulisia ŭ internacyjanalizm i pad čužym upływam pačała raźbiwać biełaruskija siły, karystajučysia hazetaj „Dumka Pracy“ a ciapier „Siła Pracy“.

Jakaja škoda, što aryštawanyja hramadoŭcy nia majuć mahčymaści raskrywać many Janki Stankiewiča!

Da taho cikawa było-b zapytacca, ci nie siabie Janka ličyć biełaruskaj siłaj? *Stal.*

Hałasujcie za № 18.

Skład nowaha Sojmu

Pawodle nieaficyjalnaha padličeńnia wyniki wybaraŭ u Sojm z usiej terytoryi Respubliki wyhladajuć tak:

Špisak Nr. 1 (Biesp. Bloku Supracoŭnictwa z Uradam) 130 mand.
Spisak Nr. 2 (P.P.S.) 53 mand.
„ Nr. 3 („Wyzwaleńnie“) 37 mand.
„ Nr. 7 (N.P.R.) 8 „
„ Nr. 8 (Sel-rob prawica) 5 mand.
„ Nr. 10 („Stron. Chłop.“) 25 mand.
„ Nr. 12 („Str. Chł. Rad.“) 1 mand.
„ Nr. 13 (Kamunisty) — 5 mand.
„ Nr. 14 (Związek Chłop.) 3 mand.
„ Nr. 17 (Żydoŭsk. Abjad.) 6 mand.
„ Nr. 18 Blok Nac. Mienš. 56 mand.
„ Nr. 19 (Sel-rob lawica) 4 mand.
„ Nr. 20 (Rasiejcy) 1 „
„ Nr. 21 (Blok Pracy) — 5 mand.
„ Nr. 22 (Blok Ukr. Socj. Sial. Rab. Part.) 9 mand.
„ № 24 (Endecyja) 37 m.
„ Nr. 25 Blok Piasta i ChD. 33 mand.
„ Nr. 30 (Katalick. unija) 2 mand.
Roznyja miajscowyja špiski — 12 mand.

Sud nad „Hramadoj“.

(Praciah)

Redakcyja zaścierahajecca, što sprawazdačy hety, a takža ŭ numarach raniejšych našaj hazety, bralisia z wilenskaj polskaj presy, a dziela hetaha niemahčyma šukać tut całkom biezstarońniaha aświatleńnia sprawy.

29 lutaha praces Hramady prachodzić nad daprosam świedkaŭ. Sud daprašywaje świedku Wasileŭskaha, jaki wyświatlaje rolu ŭ Hramadzie abwinawačanych Taraškiewiča, Astroŭskaha, Kaŭša, Miatły, Łuckiewiča i Michajłoŭskaha. Pawodle pakazańniaŭ uspomnienaha świedki, u kwatery dyrektara Astroŭskaha byŭ schod Akružnaha Kamitetu Kamunistyčnaj partyi Zach. Biełarusi i što da Hramady należaŭ rad wučycialoŭ Biełaruskaj Himnazii. Haworycca ab tym, što świaščennik Koŭš padniaŭsia pieratłumačyć ewanhieliju dla metadystaŭ, i adnačasna pracuje ŭ Bieł. Kooperatyŭnym Banku jak buchalter. Kuplaje dom za 750 dalaraŭ i 250 dalaraŭ układaje na remont hetaha domu. Swiaščennik Koŭš zapiarečywaje i pytaje świedku jakaja roźnica miž ewanhielijaj dla prawasłaŭnych i metadystaŭ. Sud heta pytańnie Kaŭša adkidywaje.

Abwinawačany Anton Łuckiewič adkazywaje aściarožna z razwahaj wielmi charakternaj u jaho hutarcy.

— Čamu mianie świedka nazywaje „ajcom duchoŭnym“ Hramady — pytaje Łuckiewič.

— Bo abwinawačany maje apiniju najlepšaha znaŭcy dušy biełaruskaha narodu.

— Ci ja padtrymoŭliwaŭ Hramadu, dawaŭ jej swajo imia?

— Wy dawali jej aružža, bo nadawali kirunak presie.

— Adkul peŭnaść, što ja byŭ faktyčnym redaktaram i ad jakoha času?

— Pry rewizii znašli šmat rukapisaŭ i karektaŭ. Redaktaram „Hramady“ byŭ abwinawačany ad 1924 h., a i raniej jašče byŭ prawadyrom biełaruskaha ruchu.

— Dyk ja byŭ niejkim nad-Centralnym Kamitetam i nad-Taraškiewičam?

— Ja abwinawačanamu prypomniu bolš, mianoŭna ličbu 33 wysielenych z hranicaŭ Polščy. Mieła tam być 34 čaławieki, ale nie chapała(?) u jej užo tady Łuckiewiča. Centralny Kamitet mieŭ prawa kooptacyi i zaprasiŭ Was.

— Adkul majecie wiestku, što ja mieŭ znosiny z kontraźwiedkaj niamieckaha hienieralnaha štabu?

— Heta rečy ahulna wiedamyja, a ŭ Dziaržaŭnym Archiwie jošć dakumenty, što brali wy ad Niemcaŭ hrošy.

Dalej A. Łuckiewič padčyrkiwaje, što z hałoŭnych stanowiščaŭ ustupiŭ i što staršynioj Wydawieckaha Tawarystwa źjaŭlajecca nia jon, a inž. Trepka.

Wałošynu robicca zakid, što zarhanizawaŭ hrupku dziela demonstracyi prad Łukišskaj turmaj. Byŭ tam takža Akinčyc.

Hurtkoŭ u Wilni było 3, siabroŭ kala 200. Urad hurtkoŭ byŭ adnačasna ŭradam kamunistyčnych arhanizacyjaŭ. Tak, da ŭradu Nowaświeckaha hurtka należali, pawodle słoŭ świedki, kamunisty Juchna i Hałka.

Nastupnym świedkam byŭ Hłušyn, jakoha prywiali pad kanwojam jak adbywajučaha karu ŭ turmie. U swajej raniejšaj sprawie Hłušyn zajawiŭ, što źjaŭlajecca kanfidentam palicyi Brasłaŭskaha pawietu. Ciapier Hłušyn hetamu kateharyčna zapiarečyŭ. U sudździ śledčaha ćwierdziŭ, što byccam b. pasoł Miatła ŭ Centralnym Sekretaryjacie Hramady skazaŭ: „Časy niapeŭnyja, treba rabić padhatoŭku da paŭstańnia, pryhatawać aružža. U razie pierawarotu Pawiatowy Kamitet maje ŭziać uładu pa staraście i wojtach“. Ciapier Hłušyn hetamu zapiarečyŭ.

Dalej wyzywajecca świedka Mejer, jaki daje swajo pakazańnie pry začynienych dźwiaroch. (d. b.)

Ab haspadarcy.

Ab znakoch dobraj dojnaści karowy.

Nasampierš treba jasna i rašuča skazać, što znakoŭ *absalutnaje* dojnaści niama. Heta znača, što kali karowa niekatoryja znaki dobraj dojnaści i maje, dyk heta jašče *nie* aznačaje, kab jana ŭžo dobraj dojkaj i *musiła* być: heta znača tolki, što takaja karowa dobraj dojkaj być *moža*. Lišnim budzie chiba tut dadawać, što pamiž „*musić*“ i „*moža*“ jošć nieprahladnaja roźnica. Dalej treba wiedać, što dojnaść karowy zaŭsiody zaleža ad taho, ci znaki hetaje dojnaści wystupajuć usie razam, ci tolki adzinočna: dobraj doj'aj jošć taja, katoraja pakazuje ŭ*sie* dahetul znanyja znaki dojnaści.

Hetyja ahulnyja paniaćci majučy naŭwiecie pryhlaniemsia da rečy bližej.

Małočnaja wytworčaść karowy cenicca z dwajakaha punktu hledžańnia: *jakaści* i *kolkaści*. Pad jakaściu małaka razumiejecca zwyčajna kolkaść u im znachodziačajsia małočnaj kłustaści. Čym bolš jaje, tym lepš. Z wonkawaha wyhladu karowy jakaść małaka adhadać ciažka. Jakaść małaka jošć ułasnaściu chutčej rasowaju, čymsia indywidualnaju (zaležnaj ad kožnaj dojki paasobku). Jošć bo całyja rasy skaciny wiadomaj wysokim procentam kłustaści ŭ swaim małace. Ahułam uziata wonkawy indywidualny (paasobny) padbor skaciny, na jakaść jejnaha małaka jošć u šyrokaj praktycy wiemi niapeŭny, kali nie skazać prosta, što niemahčymy.

Inakš zatoje reč majecca z dojnaściu skaciny pawodle *kolkaści* dawanaha małaka. Tut užo jošć bolšaje pole da adhadywańnia dojnaje wartaści datyčnaje skaciny pawodle jejnaha wonkawaha wyhladu. Praktyka haspadarskaja pakazuje na hetyja znaki:

Dobraja dojka maje:

1) doŭhuju, wuzkuju haławu, doŭhaje cieła, cieńki kaściak (škilet), wysokija nohi, krychu wisiačaje brucha, cieńkija rohi, *dobra wykazujučysia typ* (wyhlad, charaktar) *samki*,

2) šmat papiarečnych zahibaŭ skury na šyi (zrazu za haławoj),

3) šyrokija i wialikija hrudzi,

4) doŭhija sustawy kašci chrybietniaj (hornyja, wierchnija małočnyja jamki),

5) na try palcy šyrokija prastory miž žebraŭ,

6) cieńkaja, dajučajasia ad cieła adciahnuć skura, bliskučaja pa ŭsim ciele poŭść,

7) *dobra raźwitaje wym'ja: wialikaje, ziarnistaje abo hubawitaje* (nia moža być kłustym), *pružnaje* (kłustaje wym'ja bywaje napnutym), paśla wydajeńnia musić *złažvcca* ŭ *składki*,

8) *małočnyja žyły* silna nabiehšyja krywioj i jdučyja ad wym'ja pa spodzie brucha biezpasiaredna pad skuraj. Toje miejsca dzie hetyja žyły, pad brucham uwachodziać uznoŭ u cieła nazywajecca dolnaj małočnaj jamkaj: čym hłybiejšaja, tym lepš.

Usio heta tolki hałoŭnyja znaki. Prysutnaść ich u žywioły pakazuje, što datyčnaja žywioła dobraj dojkaj być moža, ale nia musić. Da ŭsiaho skazanaha dadać jašče treba, što dojka musić być nia to, što zdarowaj, ale musić być zaŭsiady trymana ŭ takim stanie, kab pačatki ŭsiakich chwarobaŭ u sabie mahła lohka pieramahčy.

Dojnaść skaciny jošć ułasnaściu pieranosnaj na patomstwa. Pieranosić jaje stadnik-buhaj. Zhetul nawuka, kab kožnaja wioska pastarałasia sabie stadnikaj ad dobrych karoŭ. Lepš chaj budzie taki dobry stadnik adzin, čymsia niapeŭnyja dwa. Košty na heta patrebnyja wiartajucca zaŭsiady z dobrym pracentam.

Ad. Klimovič.

Z biełaruskaha žyćcia.

Na internat bieł. himnazii ŭ Klecku. U źwiazku z pastanowami zroblenymi Siniaŭskaj Hminnaj Radaj, a taksama j Niaświskim pawiatowym Sojmikam, u najbližejšym časie buduć wysyłhnawany zapamohi na internat Biełaruskaj Himnazii ŭ Klecku.

„Chryścijanskaj Dumki“ 5 Nr. užo wyjšaŭ. Žmiest jaho nastupny: 1) „Maci pad kryžam stajała“ — Pierakłaŭ J. S.; 2) Nia wiedajuć što robiać; 3) Za sprawiadliwaść — D. Aniśko; 4) Z katalickaha žvćcia; 5) Z žyćcia relihijnaha ŭ S.S.R.R.; 6) Usiačyna; 7) Knihapis - T.; 8) Chronika; 9) Prysłany da redakcyi; 10) Kalendaryk; 11) H. Zamrazilowa — Abraz; 12) Paštowaja skrynka; 13) Žarty.

Kanfiskata „Сялянскай Нівы“. Pa zahadu Kamisara Ŭradu na m. Wilniu, skanfiskawany Nr. 21 „Сялянскай Нівы“ za stаćciu p. z. „Wasil Rahula“.

Nowaja knižka. Krapiŭnicki „Pa rewizyi“, komedyja ŭ 1 akcie i Kahanca — „Modny Šlachciuk“, komedyja ŭ 1 akcie. Wydana Bieł. Wyd. T-stwam. Kupić možna u ŭsich wilenskich bieł. kniharniach.

Biełarusie! Ci Ty ŭświedamiŭ i pierakanaŭ choć niekalki čaławiekaŭ, što na špisku wosiemnastki stajać našy ludzi, jakija buduć zmahacca za swoj narod?

Kali nia spoŭniŭ hetaha swajho abawiazku — zrabi heta siahońnia, jašče nia pozna!

W. I. Niemirowič-Dančenko.

Stary zamak.

(Z kazak sapraŭdnaści)

Pierakład B. St.

I.

U hłuchim, panurym lesie na wysokim uzhorku — staraja, ciomnaja wieža. Adna astałasia ad daŭnym-daŭno razwaliŭšahasia zamku. Kruhom kučy kamieńniaŭ. Pa ich dzie-nia-dzie zielnik raskinuŭ pachučyja listy. Ledź značnyja ahryzki ścien, abhryzienyja časam. Karaniastyja, skručanyja drewy, biazlitasna prabiwajuaca ŭ ich ščeliny krepkimi, wuzławatymi karaniami. Inšy raz taki kareń wybjecca na wolu i pa słabaj kamiennaj kładcy ŭjecca šeraju źmiajoju, abo tarčyć u pawietry jakby kamu-to pahražajučy. Zdarajecca, źwiesicca z jaho praŭdziwaja žmiaja i kałyšycca, akidwajučy ŭsio złymi zialonymi wačmi. Šypić i naduwajecca — a ŭzłujcie jaje zdaloku — uraz kiniecca i, wyhibajučysia jak doŭhaja puha, nyrnieć u syruju čornuju ščelinu, katoraj soniečnyja kasuli i znać nia chočuć... Adzinokaja wieža staić siarod spustašeńnia cudam. Što jaje trymaje? Paŭnočny bok jaje ruchnuŭ — i źjała-b jana hłybokaj ranaj, kab nia plušč. Paškadawaŭ mo' jon truchłaha rycara — i zatknuŭ jaho? Całymi wiakami krepli doŭhija paraści, husta-husta ŭpiwajučysia ŭ staroje kamiennaje cieła. Ciapier pahladziš z boku i zdajecca, što na aržawyja łaty čas nakinuŭ zialonuju aksamitnuju mantyju... Prabiažyć wiecier i zašepčuć jaje listy. Jak-by starajucca pieradać niešta daŭnaje-daŭnaje, takoje daŭnaje, čamu świedkaj nia byŭ, nawat, akružajučy les. Jon jašče nia ros, kali ścieny feodalnaha zamku ruchnuli.

Potym užo drewy, byccam surowaja warta, abstupili asiracieŭšuju wiežu. Chawajecca ŭ joj tajnica. Strašnaja, dzikaja... Jak-by ślapymi wačmi hladzić zahadkowaja sylwetka, — čornymi bajnicami. Mimawolna šukaje — mo' zwaruchniecca za imi što-kolwiek prytaiŭšajesia, wyčekwajučaje. Na ciomna-sinim niebie — widniejucca ŭcaleŭšyja zubcy... U čas zachodu, sonca tolki ich abliwaje raźwitalnym świetam. I harać jany — purpurowym połymiam — byccam ich tolki-što wyciahnuli z strašennaha harna. Nastupaje noč... Astywajuć... Hasnuć... Usio akutana strašnaj tajnicaj. Kruhom ciš. Tolki biazsonny puhač chlipaje, i na kamiani ledź čutny šorach. Tak tolki doŭhija adziežy zdańniaŭ mohuć ruchacca pa listach zielnika, pa starym kamiani... Kudy?

II.

Pieršyja kasuli świtańnia, bledyja, niaśmiełyja, koŭzajucca pa wiežy, i tady na jaje ŭschodniaj staranie widać dziŭnaja plama. Byccam u hetuju noč — prastupiła praz kamiennaje cieła hetaha trupa žywaja kroŭ. Sonca padymajecca i jana źliwajecca z šerymi kruhom tonami. Jaje nie widać. Treba wielmi ŭważna razhladać raztruchleŭšaju kładku, kab znoŭ zaŭważyć dziŭnyja rysy,

Dziŭnyja dziela taho, što jany majuć wid razkryžawanaha čaławieka. Nad jaho haławoj wuzkaja bajnica, nižej zialezny aržawy prut, taki aržawy, što paśla daždža zdajecca z jaho kapaje kroŭ... Ja doŭha tut siadzieŭ — słuchaŭ, jak wiecier šumić u wiarškoch lesu, staraŭsia zrazumieć šopat plušču, ławiŭ cichi — cichi ŭzdoch, jaki danasiŭsia z-za ściany. Što tam — u ciemry i biazmoŭnaści?... Wiecier ścichaŭ i les znoŭ zamiraŭ u śpiecy, listy staroj aksamitnaj mantyi ŭspakaiwalisia, pastrašanyja hadziny ŭciakali ŭ hłybokija ščeliny, za zubcami wiežy abrywaŭsia chižny, niezadawoleny kłokat arła... I jon sam, razkinuŭšy šyroka mahutnyja krylli, padymaŭsia ŭ wyšyniu, mierajučy prastor ahramadnymi razmachami... Byccam jon — jašče niadaŭna byŭ woś na tym ščycie — herbam niawiedamaha paladyna *). Sarwaŭsia, i ščyt apuścieŭ — tolki i astalisia, što małanki, jakija aroł dziaržaŭ u stalowych kipciurach... Za lesam — wyhib pryhožaj raki. I nad joj wiasiołaja, ščaśliwaja wioska. Tam šmat śmiechu, krasak i pieśniaŭ. Žyćcio tak i kipić, dražnić čužynca čužym jamu ščaściem, ašukwaje mirażami mimalotnych radaściaŭ. Ja tam žyŭ — dwa tydni. Razpytwaŭsia ab zamku, ale nichto ničoha nia moh ab im razkazać. „Takich u nas šmat... Za rakoj — druhaja wieža. Razumieicca, žyli rycary... Jany jak arły, — hniozdy swaje wili na wyšyniach. Źwierchu treba było pilnawać zdabyču!“... Ale raz — sustreŭ ja ŭ poli, kala samaha lesu staruchu, jakuju tam ličyli warjatkaj... I jana z hordaściu mnie abjawiła: „Moj prodak byŭ kat, katoraha pacaławaŭ Razkryžawany — tam na ścianie zabytaha zamku!“... Z pamiašanaj ja nia moh nie razhawarycca. Takija razumiejuć lepš ad inšych zdarowych. — Heta było tam, dzie wystupaje ranicami kroŭ? — zapytaŭsia ja... „Ale! Tam“... I jana razkazała mnie lahiendu „praklataj wiežy“.

III

Byŭ strašny čas, taki strašny, što i ciapier, zdajecca jon zmoraj. Šaści-

*) Paladyn, toje samaje što rycar.

18 Usie Biełarusy hałasujuć u niadzielu 11 sakawika tolki za Nr. 18. Kali nia maješ drukawanaha numaru, napišy jaho sam, ale na čystaj biełaj papiery biaz liniejak, biez dapiskaŭ i znakaŭ 18

Z Polščy.

Waršawa. Polski ŭrad atrymaŭ užo adkaz Litwy na apošniaju notu Polščy. Waldemaras u swajej nocie źwiartaje pieradusim uwahu na niewykanańnie polskim uradam zabawiazańniaŭ ab dazwole pawarotu ŭ Polšču wysialanym asobam, pamima žadańniaŭ Litwy. Polski ŭrad zabawiazaŭsia tak-ža źlikwidawać wajskowyja addziełv ŭ Lidzie, nazwanyja „litoŭskimi", adnak i hetaha nia wykanaŭ. Nota polskaha ŭradu, zajaŭlaje dalej Waldemaras, nie ŭspaminaje ab sprawach, jakija majuć abhawarywacca na kanferencyi. Adkazaŭšy na ŭsie zakidy polskaj noty, Waldemaras u kancy ad imia litoŭskaha ŭradu prapanuje: 1) prasić Lihu Narodaŭ ab abiacanaj pomačy pry pierahaworach i, kali polski ŭrad zhodzicca na heta, wyznačyć z delehatami Lihi čas i miejsca, 2) kali z jakich-niebudź pryčyn polski ŭrad spraciwicca hetamu, *litoŭski ŭrad zhadžajecca pačać wusnyja pierahawory 30 marca ŭ Kienigsberhu* (Królewiec).

— Rada Ministraŭ wydała raspradžeńnie, zabaraniajučaje prywazić z zahranicy ŭ praciahu sakawika sial. hodu pšanicu i pšonnuju muku.

Z zahranicy.

Rad. Biełaruś. Centralny kamitet MOPR-u, jak pieradaje polskaja presa, wysłaŭ u lutym 7 tysiač rublej dla palityčnych wiaźniaŭ Zachodniaj Biełarusi, a ŭ chutkim časie maje wysłać jašče niekalki tysiač. U praciahu zimy MOPR zarhanizawaŭ 100 pratestacyjnych mitynhaŭ i demanstracyjaŭ.

— Histaryčnaja Kamisija Inbiełkultu (Instytutu Biełaruskaj Kultury) prystupiła da apracawańnia i wydańnia materyjałaŭ ab polskim paŭstańni 1863 h. na abšary sučasnaj Sawieckaj Biełarusi. Šmat danych ab hetym paŭstańni znachodzicca ŭ miestawym archiwie ŭ Mahilowie, kudy i pajechała adumysłowaja kamisija.

— U źwiazku z światam čyrwonaj armii ŭ Miensk pryjechali pradstaŭniki anhielskaj kamunistyčnaj partyi, jakuju wybrali pratektaram sawieckaj kawaleryjnaj dywizii ŭ Miensku.

— Na abšary Saw. Biełarusi jość 2 radyjostancyi: adna ŭ Miensku, druhaja ŭ Homieli. Apracä taho jość jašče 7 mienšych radyjo-telehrafičnych stancyj, praznačanych dla pryjma raspradžeńniaŭ narodnych kamisaraŭ i karespandencii saw. ahiencyjaŭ „Tass" i „Rosta". Mienski wokruh maje 2337 adbiralnych aparataŭ, z hetaha 1865 — u Miensku i 211 na wioscy Publičnych radyjo-aparataŭ u Miensku jość 161, a na wioscy—109.

— Biełaruski Sawiet Narod. Kamisaraŭ pastanawiŭ zakončyć budoŭlu ŭniwersyteckich damoŭ u Miensku ŭ praciahu 2 hadoŭ. Na hetuju metu praznačana 6 milijonaŭ 700 tys. rublej.

Kitaj. Demabilizawanaja častka wojska, złučyŭšysia z kamunistymi, napała na wokruh Sej-Lank Napadajučyja zrabili wializarnyja spustašeńni. Usio žycharstwa wokruha wybita. Pamiž inšym wialiki buddyjski manastyr spalili razam z manachami.

— Kantonski ŭrad biaz suda razstralaŭ 5000 kamunistych, jakija pryjmali ŭdzieł u kantonskich rewalucyjach. Kamunistyja, wystupajučy z Kantonu, biazlitasna ździekawalisia nad nasialeńniem.

— U Kwan-Si sialanie mieli sutyčku z studentami, jakija źniawažali i niščyli światyni.

Sawiety. U Maskwie na dniach zakončyłasia praca nad prajektam stwareńnia niezaležnaj Samajedzkaj Respubliki. U skład jaje ŭwojduć Archanhielskaja hubernia, čaść Tabolskaj i Kiemski wokruh.

— Sawiecki ŭrad wydaŭ zahad usim uradoŭcam, jakija pracujuć na abšarach dzie aprača Rasiejcaŭ žywuć u značnym liku inšyja narody, nawučycca mowy hetaj „mienšaści". Uradoŭcy, jakija ŭ wyznačanym časie nie nawučacca mowy, buduć zwalniacca sa słužby.

U Hrecyi ŭwiedziena niadaŭna kara śmierci. Pryčynaj hetaha była wialikaja kolkaść bandyckich napadaŭ. Sudy wydali ŭžo 29 prysudaŭ śmierci. Cikawa toje, što da apošniaha času nie mahli znajści dla wykonwańnia prysudaŭ kataŭ. U Polščy hetych „uradoŭcaŭ" doŭha šukać nia pryšłosia.

Z Wilni.

Nowaja Litoŭskaja časopiś. Wyšaŭ pieršy numar nowaha litoŭskaha miesiačnika „Vilniaus Šviesa" (Wilenskaje Świa-tło). Wydaŭcom i redaktaram hetaj cikawaj i bahataj pa źmiestu časopisi źjaŭlajecca doktar Alsejka.

Kamunistyčnaja literatura. Na dniach na niekatarych wulicach znajdziena šmat adozwaŭ, zaklikajučych žycharstwa da procidziaržaŭnaj ahitacyi. Adnačasna kala domu byŭšaha prezydenta m. Wilni Bańkoŭskaha pawiešany byŭ kamunistyčny ściah.

Pawietranaja kamunikacyja z Waršawaj. U chutkim časie maje być naładžana pasažyrskaja kamunikacyja z Wilni ŭ Waršawu aeraplanami. Adumysłowaja kamisija robić ciapier doślėdy nad ździejśnianniem hetaha prajektu.

Chto za jaki numar hałasuje?

Na Nr 1 hałasujuć usie polskija asadniki, wojty, polskija wučycieli, čynoŭniki, kniazi, hrafy, i pany.

Na Nr 2 hałasujuć polskija šowinistyčnyja sacyjalisty, jakija nia pryznajuć ułasnaści nawat na mały kusočak ziamli, nia znajuć našaj wioski j nia lubiać Biełarusaŭ.

Na Nr 3 hałasujuć tyja samyja ašukancy wyzwalency, što hałasawali ŭ Sojmie, kab nadzialali našy ziemli čužym asadnikam.

Na Nr 4 buduć hałasawać tolki niewialičkaja častka žydoŭ (Bund).

Na Nr 20 Hałasujuć maskoŭskija čornasociency, jakija z haściej chočuć zrabicca ŭ čužoj chacie haspadarami.

Na Nr 24 i 25 Hałasuje častka panoŭ, rožnyja endeki, šlachta, niekataryja polskija endeckija ksiandzy, ichnyja kucharki, tercyjarki, dewotki i ŭsie tyja, što harać šalonaj nienawiściaj da ŭsiaho biełaruskaha siarmiažnaha narodu.

Na № 18 hałasujuć usie Biełarusy, heta značа ŭsie, što žywuć na našych ziemlach pad wiaskowaj sałamianaj strachoj, cierpiać niadolu, ździek, bieźziamielle. Na hety numar hałasuje kožny česny syn swajej mnohapakutnaj baćkaŭščyny, bo na hetym numary stajać našy ludzi, što wyšli z narodu i buduć jaho baranić!

Na ŭsie inšyja numary hałasujuć ludzi, jakija nia wiedajuć, što ich hołas zmarnujecca, bo ŭsie drobnyja hrupki rožnych palityčnych awanturnikaŭ nie dastanuć ani adnaho mandatu.

Nie hałasuje zusim kožny trucień i piačurnik, što siedziačy na piečy čakaje, až niechta druhi dla jaho dobra zrobić!

Wyraž hetyja numary kožny paasobku i hałasuj imi 11 sakawika (marca). Lišnija addaj druhim. Numar z jakimkolwiek dapiskam, znakam, choćby na adwarotnaj staranie — budzie niawažny.

wiežawy zamak stajaŭ na wiarchu ŭzhorka. Ściény jaho išli ŭniz, dzie padymalisia staražawym muram nad hłybokim rawom, wiečna napoŭnienym wadoj. Tolki adna brama była prabitaja ŭ ścianie. Nad joju padymaŭsia wystup bajawoha fanara, dzie stajali zaŭsiody pryhatoŭlenyja stralcy... Jany časta zabaŭlalisia, naciahwajučy ciaciwu i celujučy ŭ spakojnych ludziej, jakija prachodzili zanadta blizka ad zamku. Bywała, zastanowicca taki, a z ciaciwy ŭžo sarwałasia strała i z ciсhim zławiestnym zykam lacić jamu ŭ haławu, u hrudzi, u plečy... Niaščasny zawalicca — ŭ fanary śmiech. Pjanyja žaŭniary winšujuć metkaha tawaryša. Da fanara pryčaplaŭsia na toŭstych łancuchach most. Jaho apuskali tolki pierad rycarami i prałatami, prychod jakich papiaradžała hołasnaja truba herolda z znajomym załatym abo siarebranym herbam na aksamitnaj mantyi. Šešć wierchnich wiežaŭ zajmała warta. Dawoli było staromu feodału dać u miedny roh hromki syhnał, kab jany sarwalisia źwierchu, jak woŭčaje stada ŭ spakojnuju, pracawituju dalinu. Začynałasia panskaja paciecha. Rycary z sabakami hanialisia za zdureŭšymi ad strachu sialanami, tapili niaščasnych u rečcy, rezali ich cieła puhami, ckawali sabakami, a tyja rwali dziaciej na kawałki, a žaŭniary ŭlatali ŭ chaty, wyciahwali adtul dziaŭčat i pad hruby nialudzki śmiech — byccam stada pad nož — hnali ich u zamak na panskuju i swaju paciechu. Časta ŭ ciomnyja nočy, kab światlej było-b waročacca — zapalwali chaty, i jany, jak čyrwonyja świetačy, aświačali zmoranym razbojnikam šlach u ich hroznyja ćwiardnicy. Skrypučy na łancuchach, pamału apuskaŭsia most, zwonka stukali pa im padkawanyja kapyty kaniej, i doŭha kamiennaja masa, siarod paŭsiudnaj ciemry, stajała usia purpurowaja ŭ połymi pažaru. Z bajnicaŭ wyrwalisia kryki dziaŭčat, lamanty ich baćkoŭ i prytaiŭšysia la raki ŭ łahčynie, płakali astaŭlenyja na łasku losu dzieci...

I žyłosia narodu tak ciažka i horka, što kali kapelan čytaŭ im ab ciarpieńniach žydoŭ u Ehipcie, jany zawidwali ad usiaho serca Žydam stroiŭšym piramidy i pracawaŭšym na faraonaŭ... Ehipiet, choć ščadziŭ ich, jak rabočuju siłu i Majsiej za ich moh tłumačycca z carom, a nawat prawučać jaho wialikimi karami.

(d. b.)

Usiačyna.

Najbolšaja harmata.

Francuzy zbudawali ciapier najbolšuju na świecie harmatu. Stralaje jana na dalačyniu 140 kilametraŭ, a daŭžyni maje 40 metraŭ. Kab pieralacieć 140 klm., naboj patrabuje $3^1/_2$ minuty času.

Aparat dziela čytańnia myśli.

Prafesar fizyki i siabra rasiejskaj akademii nawuk Łazariew pawiedamiŭ akademiju, što jon prydumaŭ taki elektryčny aparat, pry pomačy jakoha možna budzie čytać čužyja myśli. Dahetulašnija proby padobnaha aparata dawali dobryja wyniki tolki tady, kali asoba, jakoj myśli chacieli adčytać, silna kancentrawała myśl. Na najbližšym pasiedžańni akademii praf. Łazariew abiacaŭ wyjaśnić dziejnaść swajaho aparata.

DA NAS PIŠUĆ.

JAK U NAS AHITUJUĆ?

w. Dziedzinka, Brasłaŭskaha pawietu. Za pradwybarny čas roznyja ahitatary, praklikali nam wušy, a najbolš dalisia ŭ znaki asadniki, zakidywajučy ŭsich 1-mi numarami i nahawarywajučy hałasawać za jaho. Ahitawali j na 2-hi numar, ale jaho mała chto słuchaje. A ksiandzy, dyk tyja ŭsio čytajuć z ambonaŭ „list pasterski" i zaklikajuć prysutnych u kaściele hałasawać tolki za numar 24. Jość nawat takich durnych babaŭ, a časam i mužčyn, jakija kažuć: „za toj numar treba hałasawać, za jaki ksiondz kazaŭ". Bywyje jašče tak, što asadnik, daklaroŭwaje dać kusočak sienažaci, pan padaść ruku, pazwolić woz droŭ nabrać u swaim lesie, a nawat, haworać, što niekataryja pany abiacali dać pa 5 rubloŭ zołatam, aby tolki na ich numar hałasawaŭ.

Pa rynkach, maskali kryčać kab uwieś „ruski" narod hałasawaŭ za № 20, ale im nie ŭdajecca, bo špulajuć u ich hniłymi jajkami. U m. Drui, asadniki pabili niekalki hniłych, syrych jajak na haławie maskoŭskaha ahitatara. A z numaram 18 hołasna nichto nia wyskačyć ani na rynku, ni pry kaściele, a tolki našy ludzi chodziačy pa wioscy z chaty ŭ chatu, wyciahwajuć z-zapazuchi hazetu „Biełaruskuju Krynicu", hołasna pačytajuć jaje, machnuć haławami na znak zhody i maŭčać dy słuchajuć što haworać druhija, a sami wiedajuć što rabić.

Tolki woś biada ŭ nas z sołtysami! Zabirajuć jany našy hazety, dy nie dajuć padpiščykam a wyklejwajuć sabie kuty ŭ chacie. Praz heta marnujucca našy parady jakich my časam wielmi čakajem i adbirajuć u nas mahčymaść dawiedacca ab tym, što robicca na świecie, asabliwa ŭ hety dawoli cikawy čas — wybarnaje kampanii.

Wiaskowy.

SIOJE DY TOJE.

Alšeŭčyna, Swiancianskaha pawietu. Chaču napisać paru słoŭ ab ludziach jakija žywuć z usich bakoŭ niedaloka ad dwara Alšewa. Hety narod uwieś biełaruski, nawat kab chto skazaŭ što nie, dyk i pawieryć nielha, bo ŭsia ziamielka zaniaŭšaja wialikija abšary, byccam haworyć, što hety kraj naš, Biełaruski, bahaty ziamloj, lasami, palami j łuhami. Tolki biada ŭ tym, što nia ŭsiaki z hetaha bahactwa moža karystać. Zajšoŭšy dzie-niebudź da haspadara ŭ świran — ździwišsia: harudy parażbirany, choć lawonichu skačy. A čamu jon harudy razabraŭ? Skarej usiaho, što nia mieŭ čaho ŭ ich sypać, a ŭ dadatak nia było na čym zaciracki zwaryć, dyk musiŭ harudy palić.

Pan iž našych sialanaŭ znachodzicca šmat takich, jakija zusim nie aświadomleny z boku nacyjanalnaha. Braty, pračniecieśia! Bo jnakš i dalej buduć ćmucić wam hałowy ŭsiakija prybłudy, jak heta było ŭ niadzielu 26-ha lutaha. U Alšeŭskaj narodnaj škole adbyŭsia mitynh „biespartyjnaha bloku", na jaki pazłazilisia ŭsia Alšeŭskaja „śmiatanka" dyj niekalki našych sialan. Wystupiŭ niejki byccam Palak i staraŭsia puścić ćmut u wočy kažučy, što Radziwiły dla nas buduć lepšymi abaroncami ŭ Sojmie, čym našyja ludzi. Ahułam, tak razchwalawaŭ 1-šy numar, što zrabiŭ jaho najlepšym ad usich inšych. Sialanie našy ŭbačyŭšy ŭ kancy, što heta pramaŭlaje čaławiek tutejšy prabrali jaho jak sabaku j skazali jści šukać takich-ža jak jon, a my ŭsie hałasujem za № 18. Niawiedama jašče čym hety mitynh končyŭsia-b, kab nie adbywaŭsia jon u panskim budynku; dyk ludzi pačali pamału razchodzicca, bo panam jany tak nastrašany, što nia tolki jaho, a nawat kustoŭ z jahonaha lesu bajacca.

Susied.

PARA PARAZUMNIEĆ.

Wojsa, Brasł. paw. Redka było čutna ŭ hazetach ab našaj miajscowaści. Praŭda, nia było čym chwalicca a asabliwa našymi chłapcami, jakija zamiesta zaniacca čym karysnym u swabodnyja wiečary ci tak kali ŭ światočnyja dni, — marnawali i marnujuć čas za kartami i harełkaj. Zamiesta taho, kab sabracca ŭsim razam i pačytać niešta cikawaje i dobraje, dawiedacca, što robicca na świecie, — zajmajucca čym inšym. Traciać apošni hroš na harełku, a siamja, chodzić bosaja i abdziortaja. Nawat ni pamahaje nawuka ksiandza z ambony, jaki ŭžo niaraz ich za heta łajaŭ, ale ničoha nie paprawilisia. Dyk darahija bratyBiełarusy, kińcie wy hetyja karty i harełku, a waźmiciesia za kulturnuju pracu, jakaja bolš wam dašć karyści, jak heta ŭsio čym wy ciapier zajmajeciesia.

Jazep Saruł.

PRADAJUĆ SWAJU SKURU.

Zaść. Asinaŭka, Wialejskaha pawietu. Znajšłosia ŭ nas šašci panskich padchlebnikaŭ, jakija wyrakajucca swajej skury i honiacca za panami. Hetkimi panskimi chwastami źjaŭlajucca: Jazep Kułak i A. Kułak, a za imi jduć ichnija padchwośniki: F. Bartašewič, K. Šypok, E. Šypok i U. Kułak. Jany chodziać pa wioskach i nahawarwajuć ludziej kab hałasawali za № 1. Bo, kažuć, Piłsudski čaławiek dobry i pryšle nam centryfuhu (!) dla pierahaniańnia małaka, a praz heta my pabahaciejem i pany buduć nas bolš pawažać. Pazapiswalisia jany u-wa-ŭsiakija polskija „koły", chodziać na schodki, dzie instruktar hawora im: „jeżeli będziecie głosować na № 1, to takich podatków płacić nie będziecie i jeszcze, kto ma kredyt w bankach rolnych lub państwowych, ten nie będzie oddawać".

Ale, maje-ž wy bratočki, staryja ludzi haworać, što, cacanki-abiacanki, a durnomu radaść. A našym wyradkam heta ŭ haławu nia jdzie i hledziačy na panoŭ robiać toje-ž, što j jany.

Bałatny Razak.

W. Daniušawa, paw. Wialejskaha. U niadzieli 12-ha i 19 lutaha h. h. Daniušaŭski hurtok Biel. Inst. Hasp. i Kult. zładziŭ dwa spektakli, u časie jakich byli adyhrany, u pieršuju niadzielu: „Ptuška ščaścia" pjesa ŭ troch aktach i „Końskі partret" žart u adnej dziei, u druhuju niadzielu: „Mikitaŭ łapać". Abiedźwie wiečaryny ŭdalisia dobra. Artysty-amatary syhrali swaje roli dawoli dobra, nia hledziačy na toje, što niekataryja z ich wystupali pieršy raz na scenie. Publiki było wielmi šmat, ad čaho niemahčyma było urehulawać światło, bo lampy haśli dziela niastačy pawietra. Paśla pradstaŭleńniaŭ adbywalisia skoki.

Dumaju, što nia budzie lišnim uspomnić, ab dzikich wystupleńniach niekatarych sialan z našaj wioski, jakija na čale z niejkim tupahałowym J. Krapiŭnickim, chacieli pieraškodzić u ładžańni wiečaryny, zajaŭlajučy, što jany buduču karannymi Palakami nia chočuć kab u ichniaj wioscy istnawaŭ hurtok i ładzilisia biełaruskija wiečaryny. Dziwić nas, što niekataryja z ich zdawałasia-b ŭžo nia zusim ciomnyja, adważwajucca na takija durnyja, niahodnyja wystupleńni.

Niedaloki.

MITYNH.

Druja Brasłaŭski paw. U niadzielu 4.III. s. h., pryjechaŭ da nas hr. Karuza, kab pahawaryć z našymi ludźmi ab wybarach. Paśla nabaženstwa, wyšaŭšy z kaścioła ludzi źwiarnulisia da Karuzy i prasili, kab jon zrabiŭ mitynh. Ab mitynhu było zajaŭlena i ŭ čas Karuza pačaŭ da ludziej hawaryć. Tady skul braŭšysia (widać niechta padasłaŭ) dźwie wiedamyja ŭ Drui z najhoršaha boku adzinki — Jan Łasionak, wiedamy prawakatar i jamu padobny Abuchowič uwarwalisia ŭ natoŭp, padsunulisia da samaho aratara i pačali kryčać, što papała, aby tolki pamiašać Karuzie hawaryć. Sabranyja na mitynhu pačali burycca, Karuza bačačy što moža z hetaha wyjšci awantura, a niachočačy da jaje dapuścić, pačaŭ uspakajwać narod. Łasionku-ž i Abuchowiču Karuza zrabiŭ uwahu, što jon (Karuza) jak prawadyr mitynhu maje prawa niadać im hołasu i karystajučy z hetaha adbiraje im hołas. Adnak uwaha Karuzy ničoha nie pamahła. Prawakatary kryčali biez pierastanku. Tady Karuza zwiarnuŭsia da prysutnaha kamendanta Drujskaha pastarunku, kab toj uziaŭ hetych ludziej, jakija narušajuć publičny paradak, ale kamendant i słuchać nia chacieŭ, kažučy, što heta nie jaho sprawa dadajučy:

— Co ja jestem winien, że ludzie pana nie chcą słuchać.

— Narod jašče horš aburyŭsia— Jak to narod nia choča słuchać? Nas tut niekalki socien i ŭsie my damahajemsia, kab Karuza hawaryŭ.

Karuza pačaŭ uspakajwać sabranych, a kali krychu ŭspakoilisia, pačaŭ hawaryć dalej. Ale Łasionak z Abuchowičam nie ŭspakoilisia — dalej kryčali, što papała.

Urešcie ludzi nia wytrymali. Nałosia niekalki haračejšych, jakija schapili za kaŭniary hetych prawakataraŭ i wyniaśli won z natoŭpu.

Tady i panu kamendantu zrabiŭsia interas. Kliknuŭ swajho pamocnika i dawaj razhaniać sabranych.

— Wiec rozwiązany. Rozejść się.

Nijakija spraciwy sabranych i Karuzy nie pamahli. Mitynh zakryli. Kali ludzi nie chacieli razchadzicca, kamendant i jaho pamocnik pačali strašyć karnym rapartam, štrafami i ŭsim čym papała, a nat' raśpichać ludziej.

Adnak ludzi doŭha jašče nie razchadzilisia, kazali:

— My na kaścielnym placy, naležačym da parachwii chiba-ž majem prawa stajać?

Ale jak dalej akazałasia, to i na parachwijalnym placy stajać nia možna. Paśla 15 minut pan kamendant dziakujučy swajej uwarużanaści, ačyściŭ plac pierad kaściołam na čystuju.

Drujski.

Naša pošta.

W. Bahatkiewiču W. Bejnanu, Skurjatu, Kraŭčenku, D. Brujku, Alochnu, Čarešku. Prośbu spoŭnim.

Kudziču. Hazetu pasłom. Knižku treba wypisywać z biełaruskaj kniharni (Zawalnaja 7).

Niedalokamu. Skarystajem.

Kamaru. Prośbu spoŭnim.

Reŭtu E. Nr. 12 „Biel. Kr." skanfiskawany.

Pakulniewiču. Na praŭnyja parady prydzieca Wam pačakać. Ab knižkach možna dawiedacca ŭ kniharni Syrkina (Wialikaja wul.) i ŭ inšych rasiejskich kniharniach. Karespandencyju pastarajemsia źmiaścić

Adamowiču. Hazetu pasłom. Zajawu pierasyłajem u Biel. Inst. Hasp. i Kult.

Fr. Kurkulu. Dyrekcyja Pošty možа karać tolki paštowych uradoŭcaŭ, dyk u danym wypadku Waša skarha nia tak napisana. Sprawu apisaniu moža razhladać Mirawy Sud.

Chryścijanskaja Dumka

biełaruskaja katalickaja časopiś wychodzić raz u dwa tydni.

Padpisnaja cana z pierasyłkaj:

na hod . .	8 zał.
na paŭhoda	4 „
na 3 mies. .	2 „
na 1 „ . .	80 hr.

Asobny numar kaštuje 30 hr.

ABWIESTKI ŹMIAŠČAJUCCA TOLKI NA WOKŁADCY.

Kaštujuć: Całaja staronka	80	zał.
1/2 „	40	„
1/4 „	20	„
1/8 „	10	„

Adras redakcyi i administracyi: (Wilnia, zawuł. św. Mikałaja Nr. 8—3.)
Wilno, zauł. św. Mikołaja Nr. 8—3.)
Redaktar pryjmaje ad 9—12 i ad 5—6.

Redaktar Pawał Karuza. Biel. Druk. im. Fr. Skaryny. Wilnia, Ludwisarskaja 1. Wydawiec Albin Stepowič.